

Dagvlinders als verkeersslachtoffers

De zomer van 1982 was warm en zonnig, vooral juli en begin augustus. Onze vakantie, die wij in Zuid-Frankrijk en Noord-Spanje doorbrachten, viel juist in juli. De dagvlinders komen daar veelvuldig voor, zowel in soorten als in aantallen individuen. Bij stops tijdens onze tocht, wandelde ik altijd enige honderden meters heen en weer langs de secundaire wegen, om de stramme benen te strekken. Het viel mij daarbij op dat er zoveel dode vlinders aan de wegkant lagen. Al rijdende kwam ik tot de conclusie, dat ik zelf ook heel wat 'lepidoptera' een vroegtijdige dood in joeg. De dieren bleven namelijk op het warme asfalt zitten of vlogen te laat op. Andere soorten fladderden laag over het wegdek en werden ook gegrepen. Snelverkeer veroorzaakt nogal wat wind en daarom bleken de meestal slachtoffers direkt de wegkant ingeblazen te worden. Daar bleven ze tegen de grasrand of in een greppel liggen, totdat mieren ermee gingen slepen. Een vlinder blijft met z'n grote geschubde vleugels nu eenmaal niet zo gemakkelijk aan de auto kleven en het zou best eens kunnen, dacht ik, dat het weinig bekend was dat het snelverkeer naast z'n tol aan vogels (we vonden ook tijdens de stops tweemaal een dode kerkuil) en padden ook de dagvlinders gevoelige verliezen toebrengt.

Toen we eind juli in Nederland terugkwamen, bleek het hier ook tropisch warm te zijn. De hoeveelheid vlinders was zelfs enigszins vergelijkbaar met het subtropische gebied.

Nu herinnerde ik mij, dat ik jaren geleden tijdens een warme zomer langs de provinciale weg van Utrecht-Maarssen nogal wat dode vlinders had gezien en daarom besloot ik een onderzoekje te doen op dat traject. De bebouwde kommen van beide plaatsen leverden zeer weinig op, maar een weggedeelte van drie kilometer lengte, waarop harder dan 50 km/uur gereden mag worden, c.q. wordt gereden des te meer. Het tellen gebeurde,

Citroenvlinder (foto: F. Siemensma)

stapvoets rijdend op de fiets, zo nu en dan zelfs lopend. Alle gevonden slachtoffers werden van de weg en berm opgeraapt en in een sigarenblikje mee naar huis genomen, waardoor dubbeltelling uitgesloten werd. Het is vanzelfsprekend, dat met deze methode niet alle slachtoffers gevonden worden. Er blijven zeker exemplaren tussen het gras van de wegberm liggen. Vooral de kleinere soorten als Hooibeestje en Argusvlinder. Ook platgereden exemplaren, die mogelijk midden op de rijbaan lagen zijn niet meegeteld. De resultaten zijn in tabel A weergegeven, in werkelijkheid zullen de cijfers dus hoger liggen.

Tabel A

Vlindersoort											Totaal
data	31-7	2-8	3-8	4-8	5-8	6-8	7-8	9-8	11-8	12-8	
Kleine vos	8	9	22	32	1	7	21	4	3	11	118
Groot koolwitje	9	4	6	4	—	3	6	—	—	2	34
Dagpauwoog	4	1	6	6	—	5	4	2	1	—	29
Knollewitje	10	—	2	1	1	3	6	—	2	1	26
Klein geaderd witje	2	—	—	—	—	1	—	1	—	1	5
Atalanta	2	—	—	—	—	—	2	—	—	—	4
Argusvlinder	2	—	—	—	—	—	1	1	—	—	4
Citroenvlinder	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Hooibeestje	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2
Totalen	39	15	37	43	2	19	40	8	6	15	224

In veertien dagen sneuvelden per kilometer provinciale weg ongeveer 75 dagvlinders. Daarmee is niet bewaerd, dat dit op alle wegen even veel zal zijn geweest, maar de geregistreeerde aantallen geven wel te denken. Bij mijn onderzoekje bleken de meeste slachtoffers te liggen op plaatsen waar weinig of geen schaduw was. Dagen met weinig zon leverden ook een kleiner aantal exemplaren op. Wellicht zou een hitegolf in een periode, dat andere soorten vliegen, ook andere resultaten opleveren en mogelijk geven ook wegen met een ander wegdek andere resultaten. Een aantal vlinders werd versuft, maar nog levend van het

wegdek geplukt. Van hen vlogen slechts vier vlinders, drie kleine vossen en een dagpauwoog, na enige rust weer weg. De overige, ongeveer 10% van het totale aantal slachtoffers stierf toch binnen 24 uur aan zware verwondingen, in de meeste gevallen beschadiging van het abdomen. Na 10 augustus werd het weer onstabiel en verminderde het aantal vlinders en uiteraard ook het aantal slachtoffers, voor mij een reden om het onderzoekje te beëindigen.

W. J. Wolters

Titels uit de NATUURHISTORISCHE BIBLIOTHEEK VAN DE KNNV

De boeken zijn te bestellen bij Bureau KNNV te Hoogwoud NH, postgiro 130.28. De uitgaven worden franko toegezonden na ontvangst van het vermelde bedrag, onder vermelding wat verlangd wordt. Bij bestelling van 10 of meer ex. van boeken en/of W.M. 10% korting. Bij **Natuurmonumenten, Schaep en Burgh, 's-Graveland en IVN, Pantage Middenlaan 41, Amsterdam-C**, worden de KNNV-uitgaven ook verkocht. Hier kunnen zij gehaald worden.

		prijs leden/niet leden	
12	De Nederlandse trekvlinders , door B. J. Lempke, 2e uitgebreide druk, waarin gegevens van ruim 30 jaren trekvlinderregistraties zijn verwerkt.	8,—	10,—
15b	Aanvulling 2 , voor bezitters van de 2e druk (1974) van de Mossen-atlas.	2,50	4,—
16	Plantengemeenschappen in Nederland , door Dr. V. Westhoff en Drs. A. J. den Held.	40,—	57,50
18	De Nederlandse Myxomyceten , door mevr. N. E. Nannenga-Bremekamp.	45,—	54,—
21	Naamlijst van de Nederlandse Lepidoptera , door B. J. Lempke.	10,—	12,50
22	Wilde planten in en bij Amsterdam , door Joh. Bolman.	10,—	12,50
23	Wilde ganzen in Nederland , door T. Le Bret, Th. Mulder, J. Philippona en A. Timmerman.	42,—	54,—
24	Natuurtuinen en parken , door G. Londo.	21,75	27,75
26	Waterland , door diverse auteurs.	23,50	30,—
27	Atlas van de Nederlandse levermossen , door J. Landwehr m.m.v. dr. S. R. Gradstein en H. M. H. v. Melick.	37,—	47,—
28	Beknpte flora van de Nederlandse Blad- en Levermossen , door dr. W. D. Margadant en dr. H. J. During	50,—	81,—
29	Het Gallenboek	57,50	81,50
30	K.N.N.V. 80 jaar, 1901-1981 , door J. A. Nijkamp e.a.	15,—	15,—
32	De zweefvliegen van N.W.-Europa en Europees Rusland, in het bijzonder van de Benelux , door V. S. v.d. Goot.	20,—	25,—

Diversen

Register op de jaargangen I-XLV, 1896-1941 van 'De Levende Natuur', samengesteld door P. H. Creuzberg en A. van Wijngaarden.	7,50
KNNV-insigne (steekspeld)	2,50
KNNV-fietswimpels	6,—
Heggen en Houtwallen (Jubileumnr. Natura)	10,—
Jubileumzegels (4 vellen)	1,50